

Brandförsvaret
Tjänsteskrivelse till Räddningsnämnden

Datum:
2025-01-20

Diarienummer:
RÄN-2023-00127

Handläggare:
Elin Öberg

Avrapportering av internkontrollplan för 2024

Förslag till beslut

Räddningsnämnden beslutar

1. **att** godkänna avrapporteringen av internkontrollplan 2024.

Ärendet

En sammanfattande avrapportering av kontrollmomenten i nämndens internkontrollplan för 2024

Beredning

Ärendet är berett av tjänsteperson vid Uppsala brandförsvaret.

Föredragning

Nämnden har under 2024 haft sex kontrollmoment i sin internkontrollplan. Kontrollmomenten är framtagna utifrån en riskbedömning som i sin tur har tagits fram med bred förankring i verksamheten. Det finns fler identifierade risker än de som inkluderats i internkontrollplanen, dessa risker har tagits omhand i verksamheten på annat vis genom åtgärder kopplade till mål i verksamhetsplan eller genom direkt åtgärd som exempelvis upprättande av rutiner inom berörda enheter.

Fyra kontrollmoment är genomförda *utan* anmärkning

- Kontroll av egenkontroll för arbetet med informationssäkerhet
- Kontroll av system och rutiner för hantering av avbrott och störningar
- Kontroll av att handlingar registreras enligt regelverket och är sökbara
- Kontroll av att brandskyddskontroller utförs i enlighet med föreskrift

Ett kontrollmoment är genomfört med *viss* anmärkning

- Kontroll av att förvaltningen har rutiner och kompetens för att stödja chefernas ansvar i löneprocessen.

Cheferna gör olika trots rutiner och flera chefer efterfrågar mer utbildning och systemstöd som underlättar hanteringen och överföringen mellan två system.

Ett kontrollmoment är genomfört *med* anmärkning

- Kontroll av att tillräcklig kunskap om släckvatten och att etablerade rutiner finns.

Det saknas rutiner, strategier och praktiska möjligheter att samla upp släckvatten.

Beslutsunderlag

- Tjänsteskrivelse daterad 2025-01-20
- Bilaga 1. Avrapportering av internkontrollplan 2024

Brandförsvaret

Mikael Lundkvist
Tillförordnad förvaltningsdirektör

Nämnd/bolagsstyrelse
Rapport

Datum:
2025-01-20

Diarienummer:
RÄN-2023-00127

Handläggare:
Elin Öberg

Avrapportering av internkontrollplan för 2024 Räddningsnämnden

Innehåll

Arbetet med intern kontroll under året	3
Sammanfattning av granskningar	4
Fördjupad redovisning av kontrollmoment.....	7
Nr 1. Kontrollmoment RÄN-2023-00127-16, kontroll av egenkontroll för arbetet med informationssäkerhet.....	7
Genomförd kontroll	7
Resultat av kontroll	7
Åtgärder.....	7
Nr 2. Kontrollmoment RÄN-2023-00127-8, kontroll av system och rutiner för hantering av avbrott och störningar.....	8
Genomförd kontroll	8
Resultat av kontroll	8
Åtgärder.....	8
Nr 3. Kontrollmoment RÄN-2023-00127-7, kontroll av att förvaltningen har rutiner och kompetens för att stödja chefernas ansvar i löneprocessen.....	8
Genomförd kontroll	8
Resultat av kontroll	9
Åtgärder.....	9
Nr 4. Kontrollmoment RÄN-2023-00127-11, kontroll av att handlingar registreras enligt regelverket och är sökbara	9
Genomförd kontroll	9
Resultat av kontroll	9
Åtgärder.....	10
Nr 5. Kontrollmoment RÄN-2023-00127-13, kontroll av att brandskyddskontroller utförs i enlighet med föreskrift.....	10
Genomförd kontroll	10
Resultat av kontroll	10
Åtgärder.....	10
Nr 6. Kontrollmoment RÄN-2023-00127-20, kontroll av att tillräcklig kunskap om släckvatten och att etablerade rutiner finns	11
Genomförd kontroll	11
Resultat av kontroll	11
Åtgärder.....	11

Arbetet med intern kontroll under året

Nämnden har under 2024 haft sex kontrollmoment i sin internkontrollplan. Kontrollmomenten är framtagna utifrån en riskbedömning som i sin tur har tagits fram med bred förankring i verksamheten. Genom workshops med medarbetare representerade från samtliga enheter inom brandförsvaret har risker för att inte kunna nå uppsatta mål tagits fram, även förslag på åtgärder har diskuterats vid dessa workshops. Förvaltningsledningen har därefter gått igenom riskerna som framkommit och har kompletterat med egna risker och ytterligare förslag på åtgärder.

Slutligen har presidiet, en ledamot från Tierps kommun och en ledamot från Östhammars kommun gått igenom och diskuterat riskerna med representanter från brandförsvarets ledning och utifrån framkomna risker valt ut förslag på vilka moment som ska ingå i den interna kontrollplanen. Nämnden har sedan beslutat internkontrollplanen. I valen av kontrollmetoder har brandförsvaret tagit hänsyn till jävsproblematik och oberoende genom att säkerställa att den som utför kontrollmomentet inte till vardags arbetar med eller ansvarar för det moment som ska kontrolleras. Det finns fler identifierade risker än de som inkluderats i internkontrollplanen, dessa har tagits omhand i verksamheten på annat vis genom verksamhetsplan eller genom direkt åtgärd som exempelvis upprättande av rutiner inom berörda enheter.

Utöver arbetet med kontrollmomenten har styrdokument för verksamheten setts över av berörda enheter och har vid behov reviderats. Ett stort arbete har gjorts inom hela verksamheten kopplat till att förbättra hanteringen av styrdokument i och med att brandförsvaret har börjat använda det kommuncentrala dokumenthanteringssystemet *Kvalitetsledningsstöd*, KLS. Brandförsvarets ledningsgrupp har även under året jobbat mer aktivt med uppföljning av riskregistret och därigenom säkerställt att risker omhändertas på ett mer effektivt sätt inom verksamheten.

Arbete med intern kontroll pågår löpande under året som en del i det dagliga arbetet för att utveckla och förbättra verksamheten. Generellt ser man inte på dessa rutiner och kontroller som intern kontroll utan som självklar del av verksamheten, det kan till exempel vara att genomföra och kontrollera föreskrivna övningar för rökdykning, lärande efter insats för att utvärdera arbetet och lära av erfarenheter efter insatser och beslut från tillsyner granskas av två handläggare innan myndighetsbeslut skickas för att säkerställa kvalitén i besluten.

Sammanfattning av granskningar

Nr	Riskbeskrivning	Kontrollmoment	Kontrollmetod	Resultat av granskning	Åtgärd med slutdatum
1	Det råder oklarhet om vilken information som är viktig för verksamheten samt hur ansvaret för informationen uttrycks vilket leder till att risker inte identifieras och att skyddsåtgärder inte vidtas vilket i sin tur leder till störning eller avbrott i produktionen.	<i>Obligatoriskt kontrollmoment:</i> Kontroll av att ansvaret för information följer verksamhetsansvaret och att informationstillgångar är inventerade.	Kontrollera att egenkontroll för arbetet med informationssäkerhet utförs.	Granskningen är genomförd utan anmärkning. Brandförsvaret har ett systematiskt arbete för att genomföra egenkontroll för arbetet med informationssäkerhet. Mognadsdialog (ett uppföljningsverktyg framtaget av Myndigheten för samhällsskydd och beredskap, MSB) genomförs årligen.	Kontrollmomentet kommer inte ingå i kommande internkontrollplan. Fortsatt utvecklingsarbetet kopplat till kontrollmomentet tas om hand direkt inom organisationen. Åtgärder kopplat till kontrollmomentet är inskriven i verksamhetsplanen för brandförsvaret som aktiviteter kopplat till de politiska målen, arbetet med åtgärderna följs kontinuerligt upp genom verksamhetsplanen.
2	Nödvändiga rutiner och planer för hantering av avbrott och störningar saknas, är okända eller oprövade vilket gör att ett avbrott i informationsförsörjningen medför stora störningar i produktionen och svårigheter vid återgång till normal verksamhet.	<i>Obligatoriskt kontrollmoment:</i> Kontroll av att behovet av rutiner och planer för hantering av avbrott och störningar är inventerat. Nödvändiga rutiner och planer är dokumenterade, kända och prövade.	Kontrollera att det finns en god kontinuitetsplanering för drivmedel, fordon och räddningsmateriel	Granskningen är genomförd utan anmärkning. Brandförsvaret är väl förberedda och har mycket god redundans för fredstida uppdrag medan det är mer utmanande för verksamheten att bedriva verksamhet under höjd beredskap. Kontrollen visar att det ändå finns en beredskap och viss redundans även för dessa typer av avbrott och störningar.	Kontrollmomentet kommer inte ingå i kommande internkontrollplan. Fortsatt utvecklingsarbetet kopplat till kontrollmomentet tas om hand direkt inom organisationen. Åtgärder kopplat till kontrollmomentet är inskriven i verksamhetsplanen för brandförsvaret som aktiviteter kopplat till de politiska målen, arbetet med åtgärderna följs kontinuerligt upp genom verksamhetsplanen.

Nr	Riskbeskrivning	Kontrollmoment	Kontrollmetod	Resultat av granskning	Åtgärd med slutdatum
3	Brister i kunskap, rutiner och system leder till att felaktiga löner ibland betalas ut. Felaktiga löner är negativt ur arbetsgivarperspektivet då medarbetare får minskat förtroende för kommunen som arbetsgivare. Dessutom uppstår merkostnader för extrautbetalningar, felaktiga löneskulder och merarbete för både chefer och medarbetare inom löneservice.	Säkerställa att förvaltningen har rutiner och kompetens för att stödja att chefens ansvar i löneprocessen, från rätt indata till korrekt utbetalad lön, fungerar korrekt.	HR-chef säkerställer att förvaltningens chefer har kompetens och följer rutiner avseende löneprocessen.	Granskningen är genomförd med mindre anmärkning. Generellt fungerar rutiner bra och chefer har rätt kompetens. Registrering av uppgifter måste, i vissa fall, ske i två separata system vilket kan leda till att felaktigheter uppstår. Dessa felaktigheter minimeras genom löpande stickprovkontroller. En integrering mellan de två systemen skulle underlätta och minska potentiella felaktigheter ytterligare.	Kontrollmomentet kommer inte ingå i kommande internkontrollplan. Fortsatt utvecklingsarbetet kopplat till kontrollmomentet tas om hand direkt inom organisationen
4	Det går inte att hitta handlingar och följa ett ärende vilket försvårar för insyn och eget arbete.	Kontroll av att handlingar registreras enligt regelverket och är sökbara.	Stickprov om cirka 30 handlingar. Kontroll av handlingar på webben. Finns något som är sekretessbelagt (i namnet), personuppgifter utifrån GDPR (i namnet), obegripligt/otillräckligt som namn, överensstämmande med innehåll?	Granskningen är genomförd utan anmärkning. Samtliga genomgångna ärenden och dokument har diarieförts korrekt utifrån gällande lagstiftning och registrators lathund för diarieföring av allmänna handlingar.	Kontrollmomentet kommer inte ingå i kommande internkontrollplan. Fortsatt utvecklingsarbetet kopplat till kontrollmomentet tas om hand direkt inom organisationen
5	Risk att brandskyddskontroller gällande sotning inte blir genomförda pga att ny entreprenör leder till att vi inte följer LSO.	Uppföljning av brandskyddskontroller utförs i enlighet med MSB:s föreskrifter	Uppföljning av utförda brandskyddskontroller under perioden januari – juni överensstämmer med beslutade frister.	Granskningen är genomförd utan anmärkning. Utförda brandskyddskontroller under perioden januari – juni 2024 överensstämmer (överstiger) med beslutade frister.	Kontrollmomentet kommer inte ingå i kommande internkontrollplan. Fortsatt utvecklingsarbetet kopplat till kontrollmomentet tas om hand direkt inom organisationen
6	Risk att vi inte hanterar släckvatten på ett fullgott sätt. Det finns både en risk att vi förstör natur med släckvatten och att vi inte vågar göra effektiva insatser då vi är rädda att skada miljön.	Kontroll av att tillräcklig kunskap och etablerade rutiner finns.	Intervjuer av befäl i olika ledningsnivåer. Beroende på inträffade händelser, granskning av hantering av släckvatten vid relevant räddningsinsats	Granskningen är genomförd med anmärkning. I alla befälsled finns en generellt god kännedom om vad släckvatten är och vad konsekvenserna av släckvatten kan bli. Medvetna metodval för att minska risken för onödiga mängder	Kontrollmomentet kommer inte ingå i kommande internkontrollplan. Fortsatt utvecklingsarbetet kopplat till kontrollmomentet tas om hand direkt inom organisationen. Åtgärder kopplat till kontrollmomentet är inskriven i

Nr	Riskbeskrivning	Kontrollmoment	Kontrollmetod	Resultat av granskning	Åtgärd med slutdatum
				släckvatten finns. Dock saknas rutiner, strategier och praktiska möjligheter att samla upp släckvatten.	verksamhetsplanen för brandförsvaret som aktiviteter kopplat till de politiska målen, arbetet med åtgärderna följs kontinuerligt upp genom verksamhetsplanen.

Fördjupad redovisning av kontrollmoment

Nr 1. Kontrollmoment RÅN-2023-00127-16, kontroll av egenkontroll för arbetet med informationssäkerhet

Genomförd kontroll

Kontrollmomentet har genomförts genom att kontrollera att egenkontroll för arbetet med informationssäkerhet utförs. Den egenkontroll som åsyftas är en så kallad mognadsdialog. En mognadsdialog är ett uppföljningsverktyg framtaget av Myndigheten för samhällsskydd och beredskap, MSB. Verktøget går ut på att, genom dialog, skapa en nulägesbild av hur långt en organisation kommit i sitt arbete med att skydda information.

Metoder som har använts för att kontrollera att kontrollmomentet är utfört är:

- Intervju med brandförsvarets dataskyddssamordnare
- Tagit del av den information och de vägledningar som finns publicerade på MSB:s hemsida gällande mognadsdialog och hur en sådan ska genomföras
- Genomgång av protokoll och handlingsplan efter senast genomförda mognadsdialogen

Resultat av kontroll

Granskning är genomförd utan anmärkning.

Brandförsvaret genomförde en första mognadsdialog 2023-10-23 med brandförsvarets förvaltningsledning enligt det upplägg som MSB presenterar i sin vägledning.

Mognadsdialogen resulterade i en handlingsplan i vilken det framgår de åtgärder som valdes för att förbättra arbetet inom respektive perspektiv.

Sedan mognadsdialogen genomfördes har brandförsvaret jobbat med åtgärds punkterna i handlingsplanen. Fokus har varit på utbildning av brandförsvarets personal, både på förvaltningsledningsnivå och hos de enskilda medarbetarna. Intentionen är att mognadsdialogen följs upp årligen, i tillägg planeras en riskanalys att tas fram.

Åtgärder

Fortsatt utvecklingsarbetet kopplat till kontrollmomentet tas om hand direkt inom organisationen. Åtgärder kopplat till kontrollmomentet är även inskriven i verksamhetsplanen för brandförsvaret som aktiviteter kopplat till de politiska målen, arbetet med åtgärderna följs kontinuerligt upp genom verksamhetsplanen.

Nr 2. Kontrollmoment RÄN-2023-00127-8, kontroll av system och rutiner för hantering av avbrott och störningar

Genomförd kontroll

Genom intervju med avdelningschef, enhetschef och verksamhetsutvecklare har följande kontrollerats:

- att det finns en god kontinuitetsplanering för drivmedel, fordon och räddningsmaterial.
- att det finns planer för hantering av avbrott och störningar
- att rutinerna och planerna är dokumenterade, kända och prövade för att säkerställa att ett avbrott inte medför stora störningar i produktionen och svårigheter vid återgång till normal verksamhet.

Kontrollen har fokuserat på följande områden:

- Drivmedel
- Fordon
- Räddningsmaterial

Resultat av kontroll

Granskningen är genomförd utan anmärkning.

Kontrollen visar att Uppsala brandförsvaret är väl förberedda och har mycket god redundans för framtida uppdrag medan det är mer utmanande för verksamheten att bedriva verksamhet under höjd beredskap. Kontrollen visar att det ändå finns en beredskap och viss redundans även för dessa typer av avbrott och störningar. Vid långvariga avbrott och störningar kan brandförsvaret till viss del behöva samarbeta med andra aktörer för att kunna fortsätta bedriva sin verksamhet, exempelvis kan statliga förstärkningsresurser sökas via myndigheten för samhällsskydd och beredskap, MSB. Rutin för hantering av detta finns och är känd av berörd personal.

Åtgärder

Fortsatt utvecklingsarbetet kopplat till kontrollmomentet tas om hand direkt inom organisationen. Åtgärder kopplat till kontrollmomentet är även inskriven i verksamhetsplanen för brandförsvaret som aktiviteter kopplat till de politiska målen, arbetet med åtgärderna följs kontinuerligt upp genom verksamhetsplanen.

Nr 3. Kontrollmoment RÄN-2023-00127-7, kontroll av att förvaltningen har rutiner och kompetens för att stödja chefernas ansvar i löneprocessen

Genomförd kontroll

Kontroll av att brandförsvaret har rutiner och kompetens för att stödja chefernas ansvar i löneprocessen, från rätt indata till korrekt utbetald lön.

Djupgående intervju har genomförts med avdelningschef för den operativa avdelningen och personaladministratör. Även intervjufrågor via mailutskick till 10

slumpvis utvalda chefer inom operativa avdelningen har genomförts. Det är främst inom den operativa avdelningen som det, av misstag, kan uppstå fel. Medarbetare kan exempelvis registrera rätt i Daedalos men inte i Heroma.

Icke operativ personal använder inte dubbla system för att rapportera frånvaro på samma sätt varför undersökningen har begränsats till den avdelning där fel potentiellt kan uppstå.

Resultat av kontroll

Granskningen är genomförd med mindre anmärkning.

Kontrollen visar att rutiner generellt fungerar bra och majoriteten av cheferna har den kompetens som behövs. Kontrollen visar att cheferna gör olika trots rutiner och att flera chefer efterfrågar mer utbildning och systemstöd som underlättar hanteringen och överföringen mellan två system.

Både avdelningschef och personaladministratör genomför stickprov för att minimera felaktiga registreringar.

Åtgärder

När Uppsala kommuns upphandling av nytt lönehanteringssystem är klart kommer integrering mellan Daedalos och det nya systemet att göras. När sådan integrering är klar behöver dubbla registreringar inte längre göras vilket minimerar risken för misstag.

Nr 4. Kontrollmoment RÄN-2023-00127-11, kontroll av att handlingar registreras enligt regelverket och är sökbara

Genomförd kontroll

Ärendet är berett av registrator vid kommunledningskontoret.

Kontroll har gjorts av 30 slumpmässigt utvalda ärenden registrerade i kommunens diarietjänstsystem, Public 360 (internt inom kommunen kallad DHS, Digitalt handläggarsstöd), under föregående år. Totalt registrerades 152 ärenden det året och 457 dokument. Varje dokument kan i sin tur innehålla en eller flera filer.

Kontrollen har fokuserat på säkerställande av:

- att sekretessbelagda uppgifter i ärenderubriker, dokumentnamn och filnamn inte förekommer
- att personuppgifter enligt GDPR i ärenderubriker, dokumentnamn och filnamn inte förekommer
- att dokument som innehåller sekretess eller personuppgifter är markerade och att åtkomsten till dessa därmed är begränsad för andra användare
- att ärenderubriker, dokumentnamn och filnamn är begripliga och tydliga samt sökbara

Resultat av kontroll

Granskningen är genomförd utan anmärkning.

Kontrollen visar att samtliga genomgångna ärenden och dokument har diarieförts korrekt utifrån gällande lagstiftning och registrators lathund för diarieföring av allmänna handlingar.

Åtgärder

Inga särskilda åtgärder kopplade till kontrollmomentet är planerade då granskningen visar att brandförsvaret har en god hantering av handlingar som ska diarieföras.

Nr 5. Kontrollmoment RÄN-2023-00127-13, kontroll av att brandskyddskontroller utförs i enlighet med föreskrift

Genomförd kontroll

Kontroll av att brandskyddskontroller utförs i enlighet med Myndigheten för samhällsskydd och beredskap, MSB, föreskrifter. Specifikt har att antal utförda brandskyddskontroller under perioden januari – juni överensstämmer med beslutade frister kontrollerats genom att jämföra antal planerade med antal genomförda sotningar och brandskyddskontroller.

Resultat av kontroll

Granskningen är genomförd utan anmärkning

Kontrollen visar att antalet genomförda brandskyddskontroller överstiger antalet planerade för perioden. Totalt har 4615 brandskyddskontroller genomförts och planerade brandskyddskontroller varit 4056, det vill säga ett överskott på 559 brandskyddskontroller.

Den plan som lagts upp är generell med ett snitt per månad baserat på behovet av kontroller över en sexårsperiod då det finns frister som varierar mellan ett och sex år. Därför har planen inte justerats med att det genomförs färre brandskyddskontroller över sommaren. Differensen mellan planerade och genomförda brandskyddskontroller kan därför antas vara mindre vid årets slut.

Sotningar

	jan	feb	mars	april	maj	juni
Plan 2024	1 115	1 115	1 114	1 114	1 114	1 114
Genomförda 2024	0	1 896	1 973	1 920	1 635	597

Brandskyddskontroller

	jan	feb	mars	april	maj	juni
Plan 2024	676	676	676	676	676	676
Genomförda 2024	733	1 070	871	767	866	308

Åtgärder

Fortsatt utvecklingsarbetet kopplat till kontrollmomentet tas om hand direkt inom organisationen. Åtgärder kopplat till kontrollmomentet är även inskriven i

verksamhetsplanen för brandförsvaret som aktiviteter kopplat till de politiska målen, arbetet med åtgärderna följs kontinuerligt upp genom verksamhetsplanen.

Nr 6. Kontrollmoment RÄN-2023-00127-20, kontroll av att tillräcklig kunskap om släckvatten och att etablerade rutiner finns

Genomförd kontroll

Intervjuer har genomförts med flera befäl i olika ledningsnivåer, styrkeledare, insatsledare samt regional insatsledare för att kontrollera att tillräcklig kunskap om släckvatten och att etablerade rutiner finns. Utöver intervjuer har även granskning av faktisk hantering av släckvatten i bland annat brand i ungdomens hus, brand i flerbostadshus i Gottsunda och bilbränder under året genomförts.

Släckvatten är det förorenade vatten som kvarstår efter att en brand släckts vilket innehåller mer eller mindre skadliga ämnen för miljön. Släckvatten kan exempelvis infiltrera marken och skada grundvattnet eller orsaka fuktskador på en byggnad.

Resultat av kontroll

Granskningen är genomförd med anmärkning.

Kontrollen visar att det i alla befälsled finns en generell god kännedom om vad släckvatten är och vad konsekvenserna av släckvatten kan bli. Medvetna metodval för att minska risken för onödiga mängder släckvatten finns.

Kontrollen visar även att det är tydligt att det saknas rutiner, strategier och praktiska möjligheter att samla upp släckvatten. I dagsläget saknas uttalade metoder, resurser eller materiel för att hantera släckvatten. I kommunerna Östhammar och Uppsala har arbete med släckvattenplaner påbörjats i samarbete med vattenbolag, kommunen och brandförsvaret. Syftet med släckvattenplanerna är att utreda roller och ansvarsfördelning i frågor som rör släckvatten samt att nå samsyn kring förebyggande åtgärder och rutiner i samband med tillbud.

Den sammantagna bedömningen är att brandförsvaret är medvetna men behöver utveckla kunskap och förmåga samt skapa rutin gällande släckvatten.

Åtgärder

Specifika åtgärder kopplat till kontrollmomentet är att tillförordnad förvaltningsdirektör har av nämnden fått i uppdrag att säkerställa att arbetet med släckvattenplanerna prioriteras och färdigställs samt att framtagandet av adekvat rutin för hantering av släckvatten påbörjas.

I övrigt är åtgärder kopplat till kontrollmomentet inskriven i verksamhetsplanen för brandförsvaret som aktiviteter kopplat till de politiska målen, arbetet med åtgärderna följs kontinuerligt upp genom verksamhetsplanen.